

владения на Турция. Този факт предизвиква интереса на големите европейски държави към българите, към тяхната материална и духовна култура, бит, нрави и обичаи. Френският изследовател Гийом Лежан съставя първата етнографска карта на Европейска Турция (1861 г.), която обхваща цялата територия на България. По-късно унгарският изследовател и етнограф Ф. Каниц нанася сериозни поправки върху тази карта, които ясно показват, че населението в земите на север от Балкана е предимно българско.

През 1848 и 1849 г. французинът Фредерик Льо Пле прави опит за проучване на домакинските бюджети на българските домакинства. Той посещава гр. Самоков и на място събира данни за семейния бюджет на едно българско домакинство - това на един български ковач. Резултатите от това изследване са публикувани от автора през 1857 г. в неговия труд "Работниците от двата свята". Във втория том на този труд са поместени подробни данни за бюджета на изучаваното самоковско домакинство. В това първо по рода си проучване за България са били обхванати много показатели, между които: гражданското състояние на семейството, религията, нравите, хигиената и медицинското обслужване, условията на живот на семейството, средствата за съществуване, храненото на семейството, жилище, мебели, облекло, бюджет на семейството и т.н. Авторът на това първо изследване хвърля светлина върху живота на българското население в онова далечно време

Във връзка с Руско-турската война 1877-1878 г. при Главното командване на руската армия се създава Канцелария за гражданско управление, на която се възлага да събира всички материали и статистически сведения за България, необходими за изграждането на административни структури в освободените територии. За изпълнението на тази задача е натоварен княз В. Черкасски, завеждащ гражданските дела при Главното командване, който формира комисия, в състава на която са включени известните български възрожденци Тодор Бурмов (бъдещият първи в историята на Третата българска държава министър-председател), Найден Геров и Христо Стоянов.

Събраният от комисията материал е бил публикуван в пет тома, първият от които е съдържал данни за административното устройство и е излязъл още през 1877 г. Том втори е съдържал търговските закони и вероизповедното устройство. В том трети са публикувани данни за народонаселението на Дунавска България. Народните български училища и народонаселението по санджаци в българските територии, както и списък на населените места, са намерили място в четвъртия том. В том пети са публикувани данни за населението според турските официални източници и епархийските списъци по населени места. В този том са включени и данни за броя на венчавките, на къщите, на домашния добитък и др.